

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

حوزه علمیه فاطمیه (سلام الله عليها)

شهرستان فسا

تحقیق رشد ۶

عنوان:

نقش فضائل اخلاقی مادر در تربیت فرزند

استاد راهنما

سرکار خانم فاطمه راستی کردار

پژوهشگر:

زهرا قاسمی شیری

فاطمه مهر فر

مریم صفری پور

پاییز ۱۳۹۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم بہ

این تحقیق پامانی را تقدیم می کنم بہ

بهترین مادر در ہمہ عصر ہا، حضرت فاطمہ زہرا سلام اللہ علیہ وآلہ

و ہمہ مادران دلسوز، بہ این امید کہ فرزندان فی ثانیہ را

برای سہزادی امام عصر عجل اللہ تعالی فرجہ الشریف پرورش دہند.

چکیده

یکی از اساسی ترین نیازهای جامعه، تربیت شایسته ی کودکان از طریق مادرانی با فضیلت است. کودکانی که علاوه بر سلامت جسمانی، دارای سلامت روانی و اخلاقی نیز باشند. مسأله تربیت فرزند، یکی از مباحث مهم در علوم روان شناسی، علم اخلاق و حتی جامعه شناسی است. که همواره ذهن اندیشمندان این رشته ها را به خود مشغول ساخته است. البته مسلماً ریشه طرح اولیه این مسأله را باید در تعالیم ادیان آسمانی جستجو کرد. در هر حال این موضوع از آن جهت مهم و در خور توجه است که امروزه دشمن از طرق مختلف به ویژه شبکه های منحرف ماهواره ای بیشترین سرمایه گذاری خود را برای به دام انداختن زنان به کار بسته تا آنها را از مسیر صحیح اسلامی منحرف نموده و از رسالت اصلی خود (یعنی تربیت شایسته ی فرزندان) باز دارد. بنابراین ضرورت دارد مادر به اهمیت نقش فضائل اخلاقی خویش اعم از فضائل نظری و عملی خویش در ساختن حیات طیبیه برای فرزندانش پی ببرد تا نسل جدید از اسلام حقیقی فاصله نگیرد. در اینجا سعی شده به فضائل نظری همچون ایمان و تقوای مادر که در صبر و شکیبایی فرزندانش مؤثر است پرداخته شود، همچنین بیان شده است که لازم است مادر خود را به تقوا و عمل صالح، آراسته کند و سپس به تادیب و تهذیب کودک و تعلیم محاسن و اخلاق فرزند خود بپردازد. چرا که اگر مادری تقوا داشته باشد، از گرمی ترین و ارجمند ترین اسان ها می شود. از دیگر فضایل نظری مادر، حسن ظن اوست وجود حسن ظن موجب ایجاد روح و روانی آرام خواهد بود و همین امر باعث آسایش در زندگی فرزندان می شود و از آثار دیگر آن می توان به صلح و دوستی و گسترش صله رحم و ... نام برد. از جمله فضایل عملی مادر نیز عفاف و حیا را می توان برشمرد که دارای مصادیقی از جمله عفت در نگاه، عفت در گفتار و کردار می باشد. این امر باعث ایجاد جامعه ای سالم و به دور از فساد و پلیدی می گردد. صفت خوش رویی و محبت مادر نیز سبب گرمی کانون خانواده، حفظ کودکان از مشکلات روحی و روانی ایی که که در سطح جامعه رواج داشته و موجب انحراف ایشان می گردد، جلوگیری نماید. در این تحقیق به صفت خوش رویی نیز اشاره می شود که قدرت تکلم، شکوفا شدن عقل و هوش کودک را در پی خواهد داشت در واقع تربیت را بدون خوش رویی و اعمال محبت امری بی ثمر می داند. البته باید توجه داشت که خوش رویی باید متعادل و به دور از هر گونه افراط و تفریط باشد چرا که افراط و تفریط ناهنجاری هایی گاه غیر قابل جبران را در کودک به وجود می آورد. و در پایایان در زمینه قناعت مادر مطالبی درج گردیده که عزت نفس را بالا، موجبات سرافرازی و دوری از هر گونه مصرف زدگی یا تجمل گرایی را برای فرزندان به وجود می آورد و ساده زیستی را در وی پرورش می دهد.

کلید واژه : تربیت، فضایل نظری، فضایل عملی، حسن ظن، عزت نفس

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده.....	ج
مقدمه.....	۱
فصل اول: کلیات تحقیق.....	۲
۱-۱- تعریف و تبیین موضوع.....	۳
۲-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۳
۳-۱- اهداف و فواید تحقیق.....	۴
۴-۱- پیشینه موضوع تحقیق.....	۴
۵-۱- سؤال های تحقیق.....	۷
۱-۵-۱- سؤال اصلی.....	۷
۲-۵-۱- سؤال فرعی.....	۷
۶-۱- فرضیه های تحقیق.....	۷
۷-۱- روش تحقیق.....	۸
۸-۱- ساختار تحقیق.....	۸
۹-۱- مفاهیم و اصطلاحات کلیدی.....	۸
تربیت :	۸
فضایل نظری :	۹
فضایل علمی :	۹
حسن ظن :	۹
عزت نفس :	۹
۱۰-۱- محدودیت ها و مشکلات تحقیق.....	۱۰
فصل دوم: مفهوم شناسی.....	۱۱
۱-۲- تعریف فضیلت در لغت و اصطلاح.....	۱۲
۱-۲-۱- تعریف لغوی فضیلت.....	۱۲
۲-۱-۲- فضیلت در اصطلاح.....	۱۲
۲-۲- مفهوم شناسی اخلاق.....	۱۲
۱-۲-۲- اخلاق در لغت.....	۱۳
۲-۲-۲- اخلاق در اصطلاح.....	۱۳
۳-۲- مفهوم شناسی تربیت.....	۱۵
۲-۳-۱- تربیت در لغت.....	۱۵
۲-۳-۲- تربیت در اصطلاح.....	۱۶

۱۴. پاک نژاد ، محمد ، اولین دانشگاه و آخرین پیامبر، ج ۱۶.
۱۵. پسندیده، عباس، پژوهشی در فرهنگ حياء، چاپ پنجم، بی جا، انتشارات دارالحدیث، ۱۳۸۸ ش.
۱۶. تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غرر الحکم و دررالکلم، (سید مهدی، رجائی)ریال قم انتشارات دارالکتاب اسلامی، ج ۳، چ دوم، ۱۴۱۰ ق.
۱۷. جر ، خلیل ، فرهنگ لاروس عربی به فارسی (سید حمید طبیبیان) ج اول ، چاپ هفتم ، تهران ، انتشارات امیر، ۱۳۷۶ ش.
۱۸. جزایری، محمدعلی، دروس اخلاق اسلامی، بی جا، قم، مرکز مطالعات و پژوهشهای فرهنگی حوزه علمیه، ۱۳۸۲ ش.
۱۹. جزائری، نعمت ... بن عبدا... قصص الانبیاء، (قصص قرآن - ترجمه قصص الانبیاء جزائری)، چاپ اول، تهران، انتشارات فرحان، ۱۳۸۱ ش.
۲۰. جلالی، زینب، جزوه حجاب از دیدگاه روان شناسی، قم، موسسه آموزش و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۲ ش.
۲۱. جمال خوانساری، محمد حسین، شرح آقا جمال خوانساری بر غررالکلم و جلال الدین، حسینی (رموی محدث)، ج ۷، چ چهارم، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۶۶ ش.
۲۲. جوادی آملی، عبدالله، زن در آینه‌ی جلال و جمال، مرکز نشر اسراء، چاپ بیست و سوم، ۱۳۹۰ ش.
۲۳. حاجی ده آبادی، محمدعلی، درآمدی بر نظام تربیتی اسلام، مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۷۷ ش.
۲۴. حسین زاده، علی ،همسران سازگار، راهکارهای سازگاری، چاپ شانزدهم، قم، انتشارات موسسه آموزش و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۹۳ ش.
۲۵. خمینی، روح الله، جایگاه زن در اندیشه امام خمینی (ره) ، مؤسسه نشر و تنظیم آثار امام خمینی (ره)، ۱۳۷۴ ش.
۲۶. دستغیب، آیت ..عبدالحسین، تقوا، ج ۱، چاپ اول، قم دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۹۰ ش.
۲۷. دهخدا ، علی اکبر ، لغت نامه ی دهخدا ، جلد پنجم ، چاپ دوم ، تهران ، مؤسسه انتشارات و

چاپ دانشگاه تهران ، ۱۳۷۷ش.

۲۸. راغب اصفهانی ، حسین بن محمد ، مفردات راغب ، (غلامرضا خسروی) ، ج ۴ ، ج دوم ، تهران ، ناشر

مرتضوی ، ۱۳۷۴ ش.

۲۹. رضایی، علی ، مقاله ی حسن ظن، قم، نشر پیام حجت، بی جا، چاپ اول، ۱۳۸۶ش.

۳۰. رفیعی محمدی، ناصر، گفتار رفیع، ج دوم، چاپ اول، قم، معروف ، ۱۳۸۸ش.

۳۱. سعید پور، زهرا، حیا و جایگاه ارزشی آن در اسلام، پایان نامه سطح ۲، ۱۳۹۲ش.

۳۲. سیف ا... فضل الهی ، ماهنامه ی پیام زن، شماره ۳۲۳، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی ، قم.

۳۳. شامبیانی، فرهنگ، بزهکاری اطفال و نوجوان، تهران، انتشارات وستیار، ۱۳۷۲ش.

۳۴. شجاعی، محمدصادق، راهی به سوی حرمت خود و سلامت روان، قم، مؤسسه امام خمینی، ۱۳۸۷ش.

۳۵. شریعتمداری، علی ، روانشناسی تربیتی، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۹ش.

۳۶. شگرفی نخعی، ایرج، اهمیت مادر در تربیت فرزند، پایگاه مجلات تخصصی نور، مهر ۱۳۶۸ش.

۳۷. طاهری ، حبیب ا...، درس هایی از اخلاق اسلامی یا آداب سیر و سلوک، چاپ هفتم ، قم ، دفتر

انتشارات اسلامی ، بی تا .

۳۸. طباطبایی ، محمد حسین، تفسیر المیزان ، (محمدباقر ، موسوی همدانی) ، چاپ ۵ ، قم ، دفتر

انتشارات اسلامی.

۳۹. طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان، ج ۱۰ ، قم، ناصر خسروف ۱۳۷۶ش

۴۰. طوسی ، خواجه نصیر الدین، اخلاق ناصری، بی جا، بی تا

۴۱. عاملی، محمدبن حسن، وسایل الشیعه، ج ۲۱ ، قم، مؤسسه آل البيت، ۱۴۰۷ هـ.ق.

۴۲. علی بن الحسین، صحیفه ی سجادیه، چاپ اول ، قم ، دفتر نشر الهادی، ۱۳۷۶ش.

۴۳. غفاری، علی اکبر، محجه البیضاء، فی تهذیب الإحیاء، چاپ دوم، دفتر انتشارات اسلامی ، بی تا.

۴۴. فرهادیان، رضا، مبانی تعلیم و تربیت در قرآن و احادیث، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی،

۱۳۷۸ش.

۴۵. فلسفی، محمد تقی، کودک از نظر وراثت و تربیت، جلد ۲، چاپ هجدهم، تهران، هیات نشر معارف اسلامی، ۱۳۷۷ ش
۴۶. فیض کاشانی، محسن، الحقائق فی محاسن الاخلاق، الحجه البيضاء من تهذيب الاحياء، بی تا
۴۷. قائمی، علی، زمینه ی تربیت، انتشارات امیری، تهران، ۱۳۷۰ ش.
۴۸. قرشی، سیدعلی اکبر، قاموس قرآن، جلد ۷-۶-۵ چاپ سیزدهم، تهران، دارالکتب اسلامی، ۱۳۷۸ ش.
۴۹. قمی، شیخ عباس، سفینه البحار، جلد دوم، ماده طلقه، بی جا، بی تا.
۵۰. قیصری، زهره، پایان نامه ی نقش زن در رشد خانواده، ۱۳۹۲ ش.
۵۱. کبیری، هاجر، پایان نامه سطح ۲، مفهوم عفت در آیات و روایات، ۱۳۹۲ ش.
۵۲. کلینی، محمد بن یعقوب، کافی، ج ۶، چاپ دوم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۱۳ ق.
۵۳. لینی واسطی، علی بن محمد، عیون الحکم و المواعظ، (حسینی، حسنی بیرجندی)، قم، انتشارات دارالحديث، چاپ اول، ۱۳۷۶ ش.
۵۴. متقی هندی، علاءالدین بن حسام الدین، المرشد الی کنترالعمال فی سنن الاقوال و الأفعال، ج ۱۵، چاپ سوم، بیروت، مؤسسه الرساله، ۱۴۰۹ ق.
۵۵. مجتبوی، سید جلال الدین، علم اخلاق اسلامی (ترجمه جامع السعادات)، تهران، انتشارات حکمتف ۱۳۶۴ ش
۵۶. مجلسی، محمد باقر، بحار الأنوار، (جمعی از محققان)، ج ۶۷، چاپ دوم، دار التراث العربی، بیروت، ۱۴۰۳ ق.
۵۷. محمد زاده، راضیه، پرورش فرزندی دیندار، بی جا، چاپ اول، تهران، مرکز فرهنگی انتشارات منیر، ۱۳۸۸ ش.
۵۸. محمدی ری شهری، عبد الواحد، میزان الحکمه، ج ۴، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۲ ش.
۵۹. مسکویه، ابوعلی، کیمیای سعادت (ترجمه طهارة الاعراق)، مترجم زنجانی، میرزا ابوطالب، (امامی، ابوالقاسم)، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۵ ش.

۶۰. مصباح، مجتبی، فلسفه، اخلاق،... درونی اندیشه های بنیادین اسلامی، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ج ۷، ۱۳۸۰ ش.

۶۱. مصطفوی، حسن، التحقيق في كلمات القرآن الكريم، ج ۸، تهران، نگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۰ ش.

۶۲. مطهری، مرتضی، آشنایی با قرآن، انتشارات صدرا، بی تا، ج ۳.

۶۳.، تعلیم و تربیت در اسلام، قم، مسجد جمکران، ۱۳۷۸ ش.

۶۴.، گفتارهای معنوی، قم انتشارات صدرا، ۱۳۷۰ ش.

۶۵.، مقدمه ای بر جهان بینی اسلامی، انتشارات صدرا: ۱۳۵۷ ش، ج ۴.

۶۶. مظاهری، حسین، تربیت فرزند از نظر اسلام بی جا، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۹۱ ش.

۶۷. معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، جلد اول و دوم، چاپ دوم، تهران، انتشارات ثامن، ۱۳۶۸ ش.

۶۸. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، انتشارات دارالکتب اسلامی، چاپ اول ج ۱، تهران، ۱۳۷۴ ش.

۶۹. مهدوی کنی، محمدرضا، آغاز در اخلاق عملی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ هفتم، ۱۳۷۶ ش.

۷۰. نراقی، ملا احمد، معراج السعاده، قم، انتشارات هجر تناسر، ۱۳۸۱ ش.

۷۱. نوری طبرسی، میرزا حسین، مستدرک الوسائل، ج ۱۵، چاپ دوم، بیروت، مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث، ۱۴۰۹ ق.

۷۲. نیل پور، مهدی، بهشت اخلاق، چاپ هشتم، اصفهان، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، ۱۳۹۱ ش.

سایت ها

۱. رزاقی، احمد، بدحجابی، ریشه ها و راه کارها، (قسمت اول)، خبرگزاری فارس.

۲. سایت مرکز مشاور خانواده، تقویت روحیه ی قناعت و عزت نفس در فرزندان، ۱۸/ ۳/ ۱۳۹۱ ش.

post,zendegiirani.persianbloy.ir

